

jaar
verslag
2015



Inhoud

Voorwoord 3

Cultuurmenu

Inleiding 5

1 Samenvatting Cultuurmenu 2015 5

2 Organisatie 6

3 Uitvoering 6

3.1 Aantal deelnemers 6

3.2 Werkplan Cultuurmenu 6

3.3 Deelname van de scholen per jaar, per wijk 7

3.4 Busvervoer en roostersysteem 11

3.5 Twee menu's 11

3.6 Montessorischolen 12

3.7 Public Relations 12

3.8 Twee menu's en de doorgaande leerlijn 'Kennismaken met cultureel erfgoed' 13

3.9 Financiering 18

4 Evaluatieonderzoek schooljaar 2014-2015 19

4.1 Evaluatie 19

4.2 Aandachtspunten uit het evaluatierapport 2014-2015 voor de toekomst 19

4.3 Evaluatiemethode 20

4.4 Busvervoer 20

4.5 Digitaal aanbieden lesmateriaal (prikbordblad) 20

4.6 Over de inhoud van de cultuurmenulesen 21

5 Toekomst Cultuurmenu 23

5.1 Doelstellingen Cultuurmenu 23

5.2 De twee menu's, nieuwe cultuurmenulesen 2014-2015 en verder 24

5.3 Verdieping van leerlijn 'Kennismaken met cultureel erfgoed' 24

5.4 De gelaagdheid in de cultuurmenulesen nog even op een rij 24

5.5 Vakken en bijbehorende kerndoelen waar cultuurmenulesen op aansluiten 26

5.6 Montessorischolen 26

5.7 Uitbreiding naar voortgezet onderwijs 26

5.8 CultuurSchakel en Cultuurmenu 27

Samenstelling bestuur Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea

G.W.B. van Nooten, voorzitter
Mw. J.A. Smit, secretaris
R.P. Heidt, penningmeester
F. E. van der Schoot, lid
F.E.H. Visser, lid

Het bestuur heeft in 2015 regelmatig vergaderd.

Projectenbureau Haagse Musea

Het bureau is gevestigd in het Museongebouw, Stadhouderslaan 37,
2517 HV Den Haag.
De leiding van het Projectenbureau Haagse Musea is in handen van mw. A.M. Bal.

Voorwoord

Het bestuur van Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea biedt u hierbij het jaarverslag 2015 aan. De stichting is opgericht op 1 juli 2009 en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel Haaglanden onder nummer 27347650.

Met ingang van 1 januari 2010 zet deze stichting de activiteiten voort die voorheen door de Vereniging Haags Museum Platform werden uitgevoerd. De stichting heeft als doel het dienen van de collectieve belangen van musea in de regio Haaglanden in de breedste zin.

Als overlegorgaan voor de directies van musea werd per 1 juli 2009 eveneens een stichting opgericht onder de naam van Stichting Directieoverleg Haagse Musea. Deze stichting is uitsluitend opgericht voor het stimuleren van regulier overleg tussen de directies van de Haagse musea om een optimale behartiging van de gezamenlijke belangen te bevorderen. Initiatieven voortkomend uit het Directieoverleg worden veelal geconcretiseerd door de Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea.

Ondanks het huidige economische klimaat is het ook voor 2015 weer gelukt de activiteiten van de stichting sluitend te financieren. Deze activiteiten van de stichting worden voor een zeer belangrijk deel mogelijk gemaakt door tal van fondsen en sponsors. Wij zijn hen allen dank verschuldigd voor deze ondersteuning. Dit mede namens allen die deelnemen aan de activiteiten die door de stichting worden georganiseerd.

Tenslotte zijn wij een woord van dank verschuldigd aan allen die een grote inzet leveren bij de totstandkoming van onze activiteiten, in het bijzonder aan mw. A.M. Bal onder wiens leiding het Projectenbureau Haagse Musea van de stichting functioneert.

G.W.B. van Nooten,
Voorzitter.



Nationaal Archief © Anne Reijtsma Fotografie

**STICHTING
GEZAMENLIJKE
PROJECTEN
HAAGSE
MUSEA**

**Cultuur
menu**

**SNOEP
MEE!**

Lessen met de doorgaande leerlijn kennismaken met cultureel erfgoed in 18 Haagse erfgoedinstellingen voor het primair onderwijs groep 1 t/m 8 Informatie: www.cultuurmenu.nl

2015
2016

Illustratie: Joop van Koppert Ontwerp Creatives











Cultuurmenu

Inleiding

Het Cultuurmenu is een programma van de Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea. Het bestaat uit erfgoed/museumlessen voor groep 1 tot en met groep 8 van het primair onderwijs in Den Haag. Deze lessen volgen een doorgaande leerlijn en vinden plaats in Haagse erfgoedinstellingen. Ter voorbereiding en verwerking van de lessen wordt lesmateriaal voor op school verzorgd. Elk jaar bezoekt een leerling een andere erfgoedinstelling. Aan het eind van de basisschoolperiode heeft een leerling kennism gemaakt met de grote verscheidenheid aan erfgoedinstellingen in Den Haag en met diverse aspecten van het cultureel erfgoed in zijn/haar stad. Hiermee wordt sinds jaren een bijdrage geleverd aan een goede basis voor cultuureducatie.

Achtergrondinformatie over het Cultuurmenu wordt gegeven op de website www.cultuurmenu.nl, in het meerjarenbeleidsplan 2013-2016, de brochure van het Cultuurmenu voor het primair onderwijs 2014-2015 en 2015-2016 en de jaarverslagen. De stukken zijn op te vragen via het Projectenbureau Haagse Musea, tel. 070-3381458, e-mail secretariaat@projectenbureauhm.nl

1 Samenvatting Cultuurmenu 2015

In totaal hebben 27.119 leerlingen van de Haagse basisscholen in het kalenderjaar 2015 deelgenomen.

Het aanbod van de lessen van de 19 erfgoedinstellingen die meedoen in de schooljaren 2014-2015 en 2015-2016 zijn verdeeld in twee menu's. De scholen kunnen bij inschrijving een voorkeur uitspreken voor één van de twee menu's. De menu's zijn evenwichtig samengesteld wat betreft het soort erfgoedinstelling en het lesaanbod. Het schooljaar 2014-2015 is de leerlijn 'Kennismaken met cultureel erfgoed' opgenomen in het lesaanbod.

De Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea is zeer verheugd over de bijdragen van de financiële ondersteuners. Verschillende organisaties doen al jaren mee en laten hiermee zien vertrouwen te hebben in het Cultuurmenu. Dankzij de financiële bijdrage van deze organisaties kan het Cultuurmenu haar doelstelling nog steeds uitvoeren ondanks alle veranderingen die in het culturele veld plaatsvinden.

2 Organisatie

De projectleider van het Cultuurmenu werkt intensief samen met de Werkgroep Educatie van de Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea en legt verantwoording af aan het bestuur.

De Werkgroep Educatie komt onder voorzitterschap van Mw. J.A. Smit (bestuurslid en adjunct-directeur van het Letterkundig Museum/ Kinderboekenmuseum) tweemaandelijks bij elkaar. In deze werkgroep participeren de educatieve afdelingen van de 19 erfgoedinstellingen die meedoen aan het Cultuurmenu.

Museumplan VOF is als externe partner bij het Cultuurmenu betrokken voor de samenstelling van de roosters voor de erfgoedinstellingen, de scholen en het busvervoer. Zij zorgen voor de logistieke organisatie. Museumplan VOF werkt nauw samen met de projectleider van het Cultuurmenu. Om de communicatielijnen vlot te laten verlopen tussen de scholen, de erfgoedinstellingen en de busmaatschappij is er een speciale hotline voor acute zaken en een speciaal e-mailadres voor de roosterzaken ingesteld. De roosters voor de 19 erfgoedinstellingen en de scholen staan online.

3 Uitvoering

3.1 Aantal deelnemers

In het schooljaar 2014-2015 hebben in totaal 25.731 leerlingen deelgenomen aan het Cultuurmenu. Voor het schooljaar 2015-2016 hebben 96 schoollocaties (89 scholen) bij het inschrijven 29.200 leerlingen opgegeven.

Het gemiddelde aantal leerlingen voor het kalenderjaar 2015 is 27.119 leerlingen, in totaal 1905 leerlingen meer dan het vorige kalenderjaar (in 2014 deden er 25.214 leerlingen mee).

3.2 Werkplan Cultuurmenu

Basis voor het Cultuurmenu van 2015 was het Meerjarenbeleidsplan 2013-2016 en de begroting voor 2015.

3.3 Deelname van de scholen per jaar, per wijk

X	Gestart in 2007-2008
X	Gestart in 2008-2009
X	Gestart in 2009-2010
X	Gestart in 2010-2011
X	Gestart in 2011-2012
X	Gestart in 2012-2013
X	Gestart in 2013-2014
X	Gestart in 2014-2015
X	Gestart in 2015-2016

School	Soort onderwijs	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Centrum										
Al Qoeba basisschool	Islamitisch	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Archipel	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X	X	
Het Galjoen	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X	X	
Meester Schabergschool	Protestants-christelijk	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Startpunt [1]	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Startpunt [2]	Openbaar			X	X	X	X	X	X	X
Willemspark	Algemeen bijzonder	X	X	X	X	X	X			
Yunus Emre	Islamitisch	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Jan van Nassauschool	Protestants-christelijk	X	X	X						
Springbok [Pretoriusstraat]	Openbaar	X	X							
De la Reyschool [2 locaties]	Openbaar	X	X	X	X	X		X	X	X
Onze Wereld	Katholiek		X	X	X	X	X	X	X	X
De Triangel	Katholiek		X	X	X	X	X	X	X	X
De Zuidwal	Openbaar		X							
Comeniuschool	Protestants-christelijk			X	X	X	X	X	X	X
Prinsehaghe	Protestants-christelijk			X	X	X	X	X	X	X
De Voorsprong [2 locaties]	Openbaar			X	X	X	X	X	X	X
't Palet	Katholiek			X	X					
Van Ostadeschool	Openbaar				X	X	X	X	X	X
Haagsche Schoolvereniging	Algemeen bijzonder				X					
Cosmicus	Algemeen bijzonder								X	X
Het Spectrum	Openbaar								X	X
De Spiegel	Protestants-christelijk									X
Totaal Centrum		10	13	16	17	15	14	14	16	15

Escamp										
P.C.Hooftschool	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Ds. D.J. Karresschool	Protestants-christelijk	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Leyenburg	Protestants-christelijk	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Rosa Basisschool [2 locaties]	Katholiek	X	X	X	X	X	X	X	X	X
De Fontein	Katholiek	X	X	X	X					
De Gantel – De Mijlpaal	Protestants-christelijk	X	X	X	X					X
Maria Montessorischool	Openbaar	X	X							
Nutsschool Morgenstond	Algemeen bijzonder	X	X	X	X		X	X	X	X
Petrus Dondersschool	Katholiek	X	X	X	X	X		X	X	X
De Ark	Protestants-christelijk	X	X		X					
De Kleine Wereld	Openbaar		X	X	X	X	X	X	X	X
Erasmus	Openbaar		X	X	X	X	X	X	X	X
Helen Parkhurst [2 locaties]	Openbaar		X	X	X	X	X	X	X	X
De Jonge Wereld	Katholiek		X	X	X	X	X	X	X	X
P.Oosterleeschool	Protestants-christelijk		X	X	X	X	X	X	X	X
Woonstede	Algemeen bijzonder		X	X	X	X	X	X	X	X
De Zuidwester	Katholiek		X	X	X	X	X	X	X	X
Prof. Mr. A. Anemaschool	Protestants-christelijk			X	X	X	X	X	X	X
De Wissel	Openbaar			X	X	X	X	X	X	X
De Vijver	Openbaar			X	X	X				
Tamar	Evangelisch					X				
Ds.D.A. van den Boschschool	Protestants-Christelijk						X	X	X	X
De Gantel – De Waterlelie										X
Totaal Escamp		10	17	18	19	16	15	16	16	18

Haagse Hout										
Benoordenhout	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Liduína Basisschool	Katholiek	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Oranje Nassauschool	Protestants-christelijk	X	X	X	X	X	X	X	X	X
De Vuurvlinder	Katholiek	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Nutsschool Bezuidenhout	Algemeen bijzonder	X	X	X	X			X	X	X
Waalse Louise de Coligny-school	Protestants-christelijk	X	X	X	X					
Van Hoogstratenschool	Protestants-christelijk			X	X	X	X	X	X	X
John F. Kennedyschool	Katholiek			X	X	X	X	X		
De Leeuwrikhoeve	Openbaar			X	X	X	X	X	X	X
Het Open Venster	Algemeen bijzonder						X	X		X
Paschalis	Katholiek						X	X	X	X
Montessorischool Waalsdorp	Algemeen bijzonder							X	X	X
Dr. M.M. den Hertog									X	
Totaal Haagse Hout		6	6	9	9	7	9	11	10	10

Laak										
De Baanbreker	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Dr. Willem Drees	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Het Zonnelicht [Molenwijk – Rijswijk]	Interconfessioneel onderwijs	X	X	X	X	X	X	X	X	X
De Ontmoeting	Protestants-christelijk	X	X	X	X	X				
Dr. J.A. Gerth van Wijschool	Protestants-christelijk		X	X	X	X	X	X	X	X
De Kameleon	Openbaar		X	X	X	X	X	X	X	X
Prins Willem Alexander-school	Openbaar		X	X	X	X	X	X	X	X
De Horizon	Protestants-christelijk			X		X	X	X	X	X
Totaal Laak		4	7	8	7	8	7	7	7	7

Leidschenveen/Ypenburg										
Christoffel	Katholiek	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Prinses Catharina-Amalia-school	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X	X	X
De Startbaan	Openbaar	X	X							
De Walvis	Katholiek	X	X							
Montessorischool Leidschenveen	Algemeen bijzonder			X	X	X	X	X		
De Notenkraker	Openbaar			X	X	X	X	X	X	X
Samenwerkingschool Balans	Interconfessioneel			X	X	X	X	X	X	X
De Bras	Katholiek			X	X	X	X	X		
De Zonnestraal	Protestants-christelijk				X	X	X	X	X	X
De Fontein - Ypenburg	Protestants-christelijk					X			X	X
De Vlieger	Protestants-christelijk					X			X	X
Totaal Leidschenveen/Ypenburg		4	4	6	7	9	7	8	7	7

Loosduinen										
Ds. W.E. den Hertogschool	Protestants-christelijk	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Nutsschool Nutshage	Algemeen bijzonder	X	X							
De Eshof	Protestants-christelijk		X	X	X	X	X	X	X	X
Houtwijk	Openbaar		X	X	X	X	X	X	X	X
Koos Meinderts	Katholiek			X	X	X	X	X	X	X
Het Lichtbaken	Katholiek			X	X					
De Kleine Keizer [2 locaties]	Openbaar				X	X	X	X	X	X
Montessorischool Houtwijk	Algemeen bijzonder								X	X
Bohemen Kijkduin	Openbaar								X	X
De Oase	Katholiek									X
Totaal Loosduinen		2	4	5	6	5	5	7	7	7

Scheveningen										
De Tweemaster	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Het volle Leven [2 locaties]	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Willem de Zwijgerschool	Protestants-christelijk	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Nutsschool Zorgvliet	Algemeen bijzonder	X	X	X	X	X	X	X	X	
Oranjeschool	Protestants-christelijk	X	X		X	X				
Annie M.G.Schmidtschool [2 locaties]	Openbaar		X	X	X	X	X	X	X	X
Da Costaschool	Protestants-christelijk		X	X	X	X	X	X	X	X
Statenkwartier	Interconfessioneel onderwijs			X	X	X	X	X	X	X
Nutsschool M. M. Boldingh	Algemeen bijzonder				X					
Duinoordschool	Protestants-christelijk				X					
De Meerpaal	Protestants-christelijk					X	X	X	X	X
Eben-Haëzer									X	
De Vuurtoren	Protestants-christelijk									X
Lycee Francais Vincent van Gogh										X
Totaal Scheveningen		5	7	7	10	9	8	8	9	9

Segbroek										
De Parkiet	Katholiek	X	X	X	X	X	X	X	X	X
De Zonnebloem	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Bavincschool	Protestants-christelijk	X	X	X	X	X	X	X	X	X
De Klimop [2 locaties]	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X	X	X
De Heilige Hartschool	Katholiek		X							
Montessorischool Valkenbos	Algemeen bijzonder		X	X	X	X	X	X	X	X
De Drie Linden	Katholiek			X	X	X	X	X	X	X
Nutsschool Laan van Poot	Algemeen bijzonder			X						
O.G. Heldringschool	Protestants-christelijk				X	X	X	X	X	X
Eerste Nederlandse Montessorischool	Algemeen bijzonder					X	X	X	X	
De Vliermeent										X
Europese School Den Haag										X
Totaal Segbroek		4	5	5	7	7	8	8	8	10

Speciaal onderwijs										
Cor Emousschool	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X	X	
Merlijn	Katholiek	X	X							
PI-school / MKD het Kompas		X	X							
Eerste Nederlandse Buitenschool	Openbaar			X	X	X	X	X	X	X
De Opperd	Interconfessioneel			X	X					
Bernardusschool	Katholiek							X	X	
Pastoor van Arsschool	Katholiek							X		
Ivio [Inst. voor Individueel Onderwijs]									X	X
Inspecteur W.P. Blokpoel									X	X
Totaal speciaal basisonderwijs		3	3	2	3	3	2	4	4	3

Regio										
Ichthusschool	Monster									X
Immanuelschool	Monster									X
De Regenboog	Naaldwijk									X
Totaal regio										3

Totaal	48	66	76	85	79	75	83	84	89
---------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

3.4 Busvervoer en roostersysteem

Het busvervoer wordt verzorgd door busmaatschappij BAB-VIOS Touringcars te Wateringen. Museumplan VOF maakt, in overleg met het Projectenbureau Haagse Musea, een zo optimaal mogelijk rooster.

Door zoveel mogelijk de bussen voor drie lessen (9.00 uur, 10.30 uur en 13.15 uur) per dag in te plannen, is het ook dit jaar gelukt de kosten van het vervoer van de leerlingen zo laag mogelijk te houden. Ook worden er bij voorkeur geen lessen gepland na april omdat de bustarieven vanaf mei tot en met juli een hoger seizoentarieff kennen.

3.5 Twee menu's

Het Cultuurmenu biedt de scholen jaarlijks twee menu's aan. In ieder menu is voor iedere schoolgroep een andere erfgoedinstelling terug te vinden, die aan deze groep les geeft. Iedere les heeft een eigen lesdoel en sluit aan bij diverse schoolvakken met bijbehorende kerndoelen. De menu's zijn evenwichtig samengesteld. De scholen kunnen bij inschrijving hun voorkeur aangeven voor Cultuurmenu 1 of Cultuurmenu 2. Als menu 1 volgeboekt is gaat de boeking over naar menu 2 waardoor er een 50% verdeling van de lessen bij de erfgoedinstellingen gewaarborgd wordt.

Bij het samenstellen van de menu's is gelet op:

1. wensen van de scholen, zoals het bij elkaar houden van groep 1 en 2;
2. het niveau per groep en aansluiting op de verschillende lesdoelen;
3. de leerlijn 'kennismaken met cultureel erfgoed';
4. een evenwichtige verdeling over de twee menu's (alle soorten erfgoedinstellingen komen zoveel mogelijk in beide menu's voor);
5. busclusters die gevormd moeten worden in verband met de bustarieven.

Het Cultuurmenu is de afgelopen jaren gegroeid naar 19 deelnemende instellingen. In januari 2015 is gestart met een onderzoek of het Cultuurmenu uitgebreid kan worden naar de brugklassen van het Voortgezet Onderwijs. De kosten voor het onderzoek worden gesponsord door de BAB VIOS Touringcars. In juni 2014 is een stagiaire in het Museon hier mee gestart. Sinds januari 2015 is Laura Wielders van Museumeducatie betrokken bij dit onderzoek.

3.6 Montessorischolen

In 2009 zijn met de Montessorischolen Valkenbos en Leidschenveen afspraken gemaakt over een pilot voor deelname aan het Cultuurmenu. Deze pilot duurde drie schooljaren en is gestart in het schooljaar 2009-2010. Omdat de groepsindeling van de Montessorischolen niet goed aansluit op de groepsindeling van het Cultuurmenu, is alleen voor deze twee scholen een menu met een andere groepsindeling samengesteld. De twee scholen deden in totaal drie jaar mee, waardoor de school toch een heel menu heeft gevolgd, maar dan verspreid over meerdere jaren.

Besloten is om deze Montessorischolen tegemoet te komen in hun wens lessen aan te bieden voor groep 1-2, groep 3-4-5, groep 6-7-8. Voor het schooljaar 2015-2016 is aan alle Montessorischolen in Den Haag een speciaal aangepast menu aangeboden.

3.7 Public Relations

In mei 2015 werden de brochure en affiche van het Cultuurmenu voor het schooljaar 2015-2016 naar alle Haagse basisscholen (in totaal 156) en de deelnemende erfgoedinstellingen gestuurd. In de brochure is het lesaanbod opgenomen. De website www.cultuurmenu.nl is in 2015 aangepast aan het programma van het schooljaar. Om te kunnen meedoen aan het Cultuurmenu kunnen scholen zich binnen een aangegeven periode digitaal inschrijven op de website www.cultuurmenu.nl.

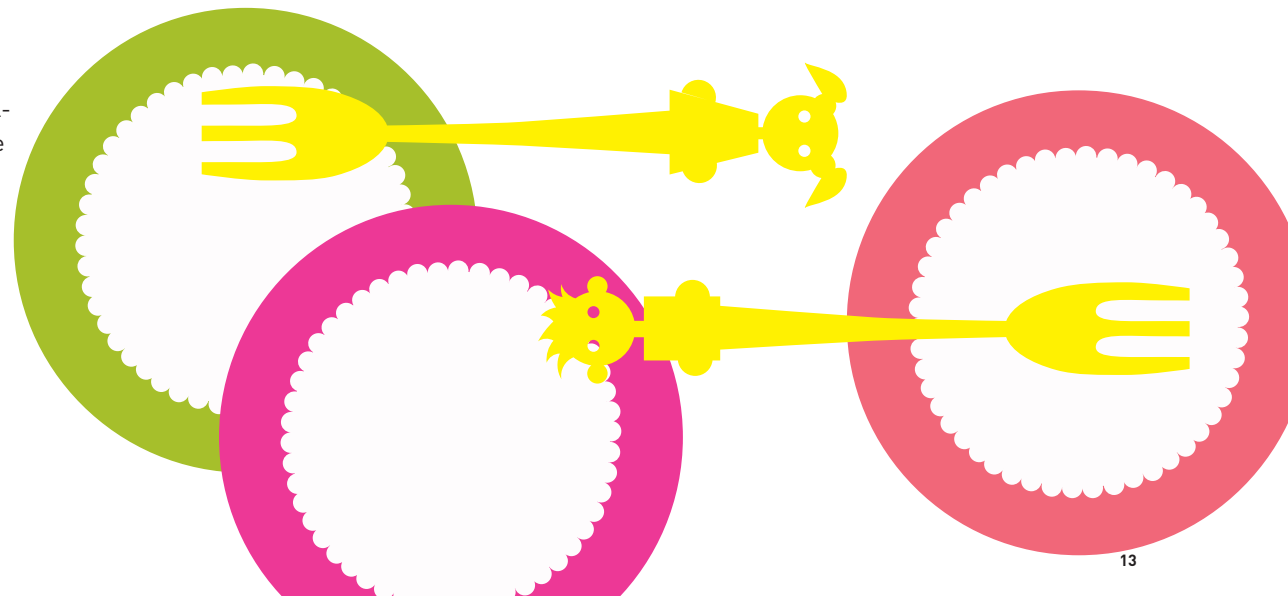
Om meer bekendheid te geven in Den Haag aan het Cultuurmenu is in 2013 een 'Cultuurmenubus' ingezet. BAB VIOS Touringcars heeft hiervoor een bus ter beschikking gesteld waarop door middel van logo's de sponsors van het Cultuurmenu worden vermeld. Iedere dag dat er bussen rijden voor het Cultuurmenu wordt deze bus ingezet.

3.8 Twee menu's en de leerlijn 'Kennismaken met cultureel erfgoed'

Aan het Cultuurmenu 2015-2016 doen 18 Haagse erfgoedinstellingen mee. Het Museum voor Communicatie doet dit schooljaar niet mee met de kleuterles in menu 1 in verband met verbouwingen. Deze lessen zijn overgenomen door het Louwman Museum en de afdeling Archeologie van de Gemeente Den Haag. Centraal in iedere cultuurmenules staat de collectie en het verhaal dat iedere deelnemende erfgoedinstelling hierbij wil vertellen, iedere les heeft een eigen lesdoel afgestemd op het schoolcurriculum van iedere groep.

Het Cultuurmenu heeft de leerlijn 'Kennismaken met cultureel erfgoed' opgenomen, het schooljaar 2014-2015 is deze leerlijn door de Werkgroep Educatie geëvalueerd. Op basis van een vragenlijst hebben alle deelnemers van de werkgroep een les gevolgd bij een ander museum die een groep lager les geeft. Daarnaast hebben de scholen in de evaluaties aangegeven wat ze van de leerlijn vonden. Dit heeft geresulteerd in een paar kleine aanpassingen van de leerlijn. Sommige tussendoelen komen direct ter sprake in de museumlessen, andere tussendoelen zullen door opeenstapeling van ervaringen duidelijk worden. Andere tussendoelen zijn geherformuleerd. Op pagina 16/17 is de aangepaste uitwerking van de leerlijn 'Kennismaken met cultureel erfgoed' te vinden waar het schooljaar 2015-2016 mee gewerkt wordt.

Binnen de opgezette leerlijn maken de leerlingen niet alleen kennis met een grote diversiteit aan cultureel erfgoed maar ook met diverse Haagse erfgoedinstellingen. De leerlijn is in samenwerking met alle deelnemende erfgoedinstellingen en een aantal scholen ontwikkeld. In de klankbordbijeenkomst met de scholen is tevens geïnventariseerd wat men van de opzet van de leerlijn vindt. Alle lessen zijn speciaal ontwikkeld voor het Cultuurmenu en worden niet buiten het Cultuurmenu om gegeven.



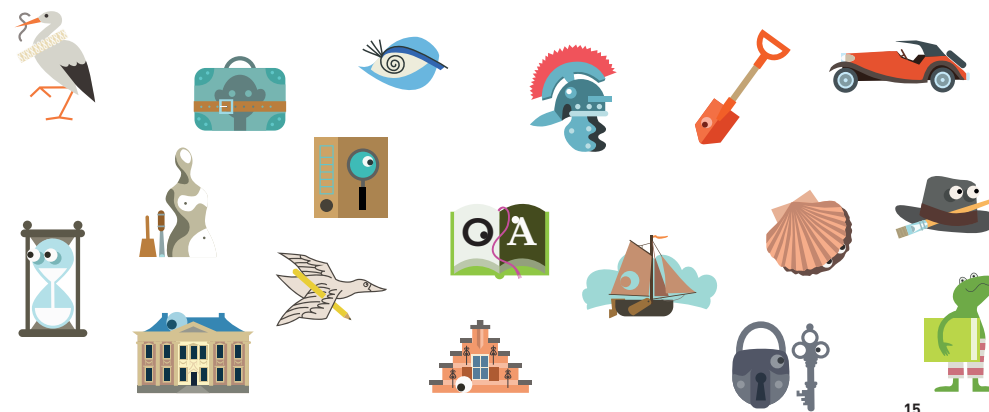
De twee menu's

Menu 1

Groep	Instelling	Titel les	Vakken en kerndoelen
1-2	Mauritshuis	Maurits Muis	Nederlands → 1 t/m 3, 12; Oriëntatie op jezelf en de wereld → 44; Kunstzinnige oriëntatie → 54 t/m 56.
1-2	Afdeling Archeologie	Erik de eik vertelt	Nederlands → mondeling taalonderwijs → kerndoelen 1, 2, Oriëntatie op jezelf en de wereld → kerndoel 51, 52 en 53
1-2	Louwman Museum	De auto, wat een feest!	Nederlands → mondeling taalonderwijs → 1, 12 Natuur en techniek → 44 Kunstzinnige oriëntatie 54, 56
3	Haags Historisch Museum	Help de grote Den-Haag-Man Groennie Gele	Nederlands → 1,2; Oriëntatie op jezelf en de wereld → tijd → 51 t/m 53; Kunstzinnige oriëntatie → 56.
4	Museum Meermanno	Ik zou je het liefste in een doosje willen doen	Nederlands → mondeling taalonderwijs → 1, 8; Oriëntatie op jezelf en de wereld → mens en samenleving → 38, tijd → 51; Kunstzinnige oriëntatie → 54, 56.
5	Panorama Mesdag	Ga je mee naar de zee? Op het duin kijk je rondom je heen	Nederlands → mondeling taalonderwijs → 1 t/m 3; Oriëntatie op jezelf en de wereld → tijd → 51; Kunstzinnige oriëntatie → 55, 56.
6	Haags Gemeentearchief	Het depotmysterie	Nederlands → mondeling onderwijs → 1, schriftelijk onderwijs → 4,7; Rekenen/wiskunde → meten en meetkunde → 32; Oriëntatie op jezelf en de wereld → Tijd → 51; Kunstzinnige oriëntatie → 56.
7	Archeologie	Archeologen in soorten en maten	Nederlands → 3 t/m 5; Oriëntatie op jezelf en de wereld → 51 t/m 53 met zwaartepunt op 51; Kunstzinnige oriëntatie → 56.
7	Monumentenzorg	S.O.S.! Een Langer Voorhout	Nederlands → 1, 4, 9, 12; Oriëntatie op jezelf en de wereld → Aardrijkskunde/ruimte → 47, 48, Geschiedenis/tijd → 51 t/m 53; Kunstzinnige oriëntatie → 56.
8	Escher in Het Paleis	Metamorphose, beweging en verandering: samen zoeken en ontdekken	Nederlands → mondeling taalonderwijs → 1 t/m 3; Oriëntatie op jezelf en de wereld → 44; Kunstzinnige oriëntatie → 55, 56.
8	Humanity House	Alles over (on)menselijkheid	Nederlands → 1 t/m 3; Oriëntatie op jezelf en de wereld → mens en samenleving → 34, 37, 38, ruimte → 47, tijd → 53; Kunstzinnige oriëntatie → 54 t/m 56.

Menu 2

Groep	Instelling	Titel les	Vakken en kerndoelen
1-2	Muzee Scheveningen	Schelpjes verzamelen	Nederlands → mondeling taalonderwijs → 1, 12; Oriëntatie op jezelf en de wereld → mens en samenleving → 39, natuur en techniek → 40, 41; Kunstzinnige oriëntatie → 56.
1-2	Kinderboekenmuseum	Kikker vindt een schat	Nederlands → mondeling taalonderwijs → 1, 3, taalbeschouwing → 12; Kunstzinnige oriëntatie → 54, 56.
3	De Mesdag Collectie	Op bezoek bij de schilder Mesdag	Nederlands → mondeling taalonderwijs → 1; Oriëntatie op jezelf en de wereld → mens en samenleving → 37, tijd → 51; Kunstzinnige oriëntatie → 55, 56.
4	Gemeentemuseum Den Haag	Je neus achterna	Nederlands → mondeling taalonderwijs → 1, taalbeschouwing → 12; Oriëntatie op jezelf en de wereld → natuur en techniek → 44; Kunstzinnige oriëntatie → 54 t/m 56.
5	Museon	In de voetsporen van de Romeinen	Nederlands → mondeling taalonderwijs → 1, taalbeschouwing → 12; Oriëntatie op jezelf en de wereld → tijd → 52, natuur en techniek → 42, 44, 45; Kunstzinnige oriëntatie → 56.
6	Museum Beelden aan Zee	De ruimte door met beeldhouwkunst	Nederlands → 1 t/m 3; Oriëntatie op jezelf en de wereld → 37, 44; Kunstzinnige oriëntatie → 54 t/m 56.
7	Nationaal Archief	Schatgraven in het Nationaal Archief	Nederlands → 1 t/m 3; Oriëntatie op jezelf en de wereld → 50 t/m 52; Kunstzinnige oriëntatie → 54 t/m 56.
8	Museum de Gevangenpoort	Vel je oordeel	Nederlands → 1 t/m 3; Oriëntatie op jezelf en de wereld → mens en samenleving → 36, 37, tijd → 51; Kunstzinnige oriëntatie → 56.



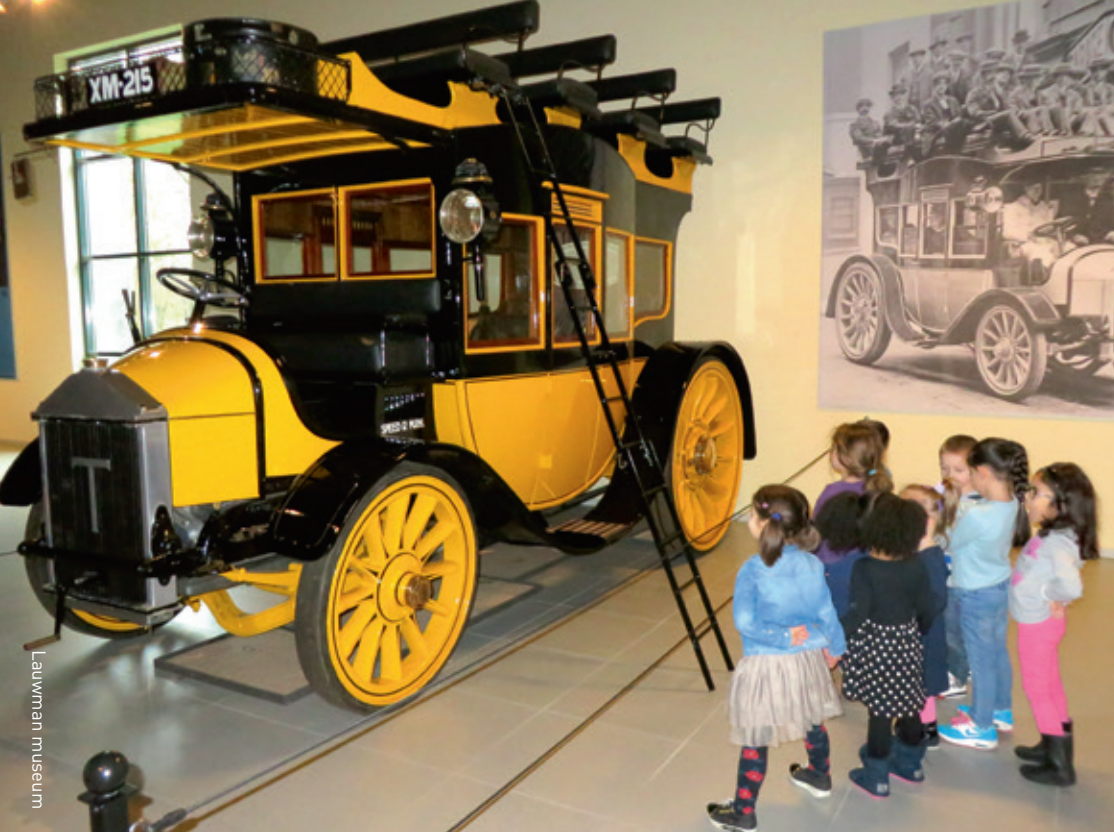
Cultuurplek doorgaande leerlijn: 'Kennismaken met cultureel erfgoed'

Kunstzinnige oriëntatie, kerndoel 56:

de leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed
Sommige tussendoelen komen in de cultuurmenulesen direct ter sprake, andere zullen door opeenstapeling van ervaringen duidelijk worden.

* Van links naar rechts, opbouw in schooljaren. Van boven naar beneden, opbouw per les.

	Groep 1-2	Groep 3-4	Groep 5-6	Groep 7-8
receptie	<p>De leerling kan met aandacht luisteren naar verhalen die horen bij betekenisvolle voorwerpen, gebouwen, gebruiken en gebeurtenissen.</p> <p>De leerling leert dat een erfgoedinstelling een instituut is waar verzamelingen aangelegd worden.</p> <p>De leerling leert wat verzamelen is en leert dat andere kinderen ook verzamelingen hebben.</p> <p>De leerling ervaart en begrijpt dat voorwerpen/objecten een verhaal met zich mee dragen.</p>	<p>als in groep 1-2+ De leerling kan met aandacht betekenisvolle voorwerpen en gebouwen waarnemen</p> <p>als in groep 1-2+ De leerling begrijpt dat een erfgoedinstelling zijn verzamelingen zorgvuldig beheert.</p> <p>als in groep 1-2+ De leerling leert dat je verzamelingen kunt bewaren en waarom dit belangrijk is.</p> <p>als in groep 1-2+ De leerling kent de relatie tussen vorm en functie van sommige voorwerpen uit het verleden.</p>	<p>als in groep 3-4</p> <p>als in groep 3-4</p> <p>als in groep 3-4+ De leerling leert over de eigenschappen van materialen en materiaalbewerking.</p> <p>als in groep 3-4+ De leerling leert dat het van belang is om erfgoedbronnen als belangrijke informatiedragers (verhalen) te behouden, omdat erfgoed ons veel leert over het heden en het verleden in relatie tot onze toekomst.</p>	<p>als in groep 5-6</p> <p>als in groep 5-6+ De leerling leert dat een erfgoedinstelling erfgoed op allerlei manieren kan presenteren aan het publiek.</p> <p>als in groep 5-6</p> <p>als in groep 5-6</p>
productie	<p>De leerling kan verhalen rond kunst- en/of (natuur) historische voorwerpen koppelen aan zijn eigen beleevingswereld.</p> <p>De leerling vertelt over zijn eigen verzameling.</p> <p>De leerling kan zijn ervaringen verwerken in een werkstuk (b.v. een tekening, een verhaal vertellen etc.)</p>	<p>als in groep 1-2+ De leerling kan zich creatief uiten naar aanleiding van voorwerpen en gebouwen.</p> <p>als in groep 1-2+ De leerling kan zich voorstellen waarom het belangrijk is om voorwerpen te bewaren.</p> <p>als in groep 1-2 De leerling ervaart wat de inhoudelijke waarde van objecten is zowel voor hem persoonlijk als in algemene zin.</p> <p>als in groep 1-2+ De leerling leert dat er verschillende soorten erfgoedinstellingen zijn die dit erfgoed bewaren.</p>	<p>als in groep 3-4+ De leerling leert goed naar erfgoed te kijken en dit te verwerken in een opdracht (tekenen, vragen beantwoorden, verhaal schrijven).</p> <p>als in groep 3-4+ De leerling denkt na over de eigenschappen van materialen van erfgoed en kan ze met waarde en respect behandelen.</p> <p>als in 3-4</p>	<p>als in groep 5-6+ De leerling leert zijn/haar verbeelding te gebruiken bij voorwerpen, documenten, gebouwen en personen.</p> <p>als in groep 5-6+ De leerling begrijpt dat een erfgoedinstelling voorwerpen verzamelt, bewaart en presenteert.</p> <p>als in 5-6</p>
reflectie	<p>De leerling kijkt/bespreekt op eenvoudige wijze een aantal (erfgoed) objecten. Wat is het, waarvoor wordt het gebruikt, wat kun je ermee.</p> <p>De leerling leert dat erfgoed bestaat uit verschillende collecties en objecten waar betekenisvolle verhalen aan verbonden zijn, die ook altijd met haar/hemzelf te maken hebben.</p>	<p>als in groep 3-4+ De leerling is in staat om verschillende objecten te vergelijken op basis van vorm, functie en (inhoud) materiaaleigenschappen.</p> <p>als in groep 3-4+ De leerling kan erfgoed op een geordende manier analyseren en bekijken en daardoor beter begrijpen en doorgronden.</p>	<p>als in groep 5-6+ De leerling leert het erfgoed (de objecten en/of de collectie) in verband te brengen met zichzelf/de eigen actualiteit.</p> <p>als in groep 5-6+ De leerling leert onderzoek te doen naar een object of een serie objecten uit de collectie.</p>	



3.9 Financiering

Het Cultuurmenu is de afgelopen beleidsperiode financieel mogelijk gebleven door intensief te zoeken naar ondersteuning van fondsen en sponsors.

Voor het kalenderjaar 2015 is het Cultuurmenu financieel gesteund door:

- BAB VIOS Touringcars (sponsoring onderzoek uitbreiding naar Voortgezet Onderwijs)
- Fonds 1818
- Gemeente Den Haag
- M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting
- Stichting Boschuyzen
- Stichting Levi Lassen
- Stichting Madurodam Steunfonds
- Stichting Zabawas
- VSB Fonds
- Stichting Weeshuis der Doopsgezinden

Het financieel overzicht over 2015 is voorzien van een bestuursverklaring.

4 Evaluatieonderzoek schooljaar 2014-2015

4.1 Evaluatie

De Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea en de deelnemende erfgoedinstellingen hebben afgesproken dat jaarlijks een onderzoek zal worden uitgevoerd naar de resultaten en de effecten van het Cultuurmenu, met als doel de kwaliteit van het aanbod en de vraag te bewaken en zo nodig te verbeteren. In de Werkgroep Educatie is vastgesteld dat dit onderzoek zich in ieder geval moet richten op:

- inhoud en doorlopende leerlijn;
- inschrijvingen/deelnamecijfers in relatie tot de gestelde streefcijfers;
- spreiding van deelname aan het Cultuurmenu naar wijken en schooltypes;
- veranderingen met betrekking tot het totaal aantal museumbezoeken door scholen/schoolgroepen als gevolg van het Cultuurmenu;
- het organisatorisch functioneren van het Cultuurmenu en de tevredenheid van scholen daarover.

Op de website www.cultuurmenu.nl staan twee evaluatieformulieren, één voor de directie/cultuurcoördinator van de school en één voor de leerkracht. Als een leerkracht een evaluatieformulier heeft ingevuld, gaat hiervan een kopie naar de desbetreffende erfgoedinstelling en naar het Projectenbureau Haagse Musea, waardoor directe terugkoppeling plaats kan vinden. Het evaluatieformulier ingevuld door de directie/cultuurcoördinator gaat naar het Projectenbureau Haagse Musea.

Het evaluatieonderzoek voor 2014-2015 is uitgevoerd door Laura Wielders, specialist museumeducatie. Het evaluatierapport is digitaal op te vragen bij het Projectenbureau, secretariaat@projectenbureauhm.nl

4.2 Aandachtspunten uit het evaluatierapport 2014-2015 voor de toekomst

Het schooljaar 2014-2015 zijn er door alle erfgoedinstellingen en musea nieuwe lessen ontwikkeld voor het Cultuurmenu. Deze lessen zijn afgestemd op het schoolcurriculum en er is gekozen voor een lesinhoud die zoveel mogelijk aansluit bij de leeftijd en de leerstof die op school gegeven wordt. Bij het samenstellen van de lessen worden klankbordgroepen betrokken, bestaande uit leerkrachten van basisscholen en interne cultuurcoördinatoren. De lessen sluiten aan op verschillende vakken en hebben als leidraad de kerndoelen van deze vakken: Nederlands, oriëntatie op jezelf en de wereld, kunstzinnige oriëntatie, rekenen en wiskunde. In alle cultuurmenulessen wordt bij het ontwikkelen een extra accent gelegd op het vak Nederlands.

Voor alle deelnemende schoolgroepen is er een affiche voor in de klas. Deze grote kleurplaat wordt na de museumles meegegeven aan de leerkracht en dient op school als verwerking van het museumbezoek. Leerlingen kunnen hierop hun ervaringen delen.

De al bestaande leerlijn van het Cultuurmenu 'Kennismaken met cultureel erfgoed' wordt verbeterd en de didactische aanpak geactualiseerd. Dit alles gebeurt in samenwerking met directeuren en leerkrachten van Haagse basisscholen. In de leerlijn worden de nieuwe visies voor cultuureducatie van rijks- en gemeentelijke overheid betrokken.

4.3 Evaluatiemethode

De digitale vorm van evalueren wordt ook in 2015-2016 en verder gecontinueerd. Alle vragen in de enquêteformulieren voor de leerkrachten en de directeuren/cultuurcoördinatoren zijn geactualiseerd. Een projectgroep bestaande uit museumeducatoren heeft zich hiermee beziggehouden. Zo zijn er vragen toegevoegd over de doelstellingen van het lesmateriaal en de museumles, over het nieuwe lesmateriaal en over de doelen van de leerlijn 'Kennismaken met cultureel erfgoed'.

4.4 Busvervoer

Het Projectenbureau Haagse Musea heeft regelmatig contact met de busmaatschappij en Museumplan (roostermakers voor de scholen, de busmaatschappij, musea en erfgoedinstellingen). Het is belangrijk om het busvervoer zo goed mogelijk te laten verlopen. Het schooljaar 2014-2015 is gebleken dat de scholen tevreden zijn over het busvervoer. De communicatie tussen de scholen, Museumplan, BAB-VIOS (busmaatschappij) en de instellingen over het aantal te vervoeren leerlingen en de logistiek verloopt goed.

Aanpassingen voor 2014-2015: af en toe waren er te weinig zitplaatsen en door opbrekingen in de stad wordt er soms langer over een rit gedaan. Aan de verkeerssituatie valt niets te veranderen, wel is afgesproken met de busmaatschappij en de roostermakers dat er vanaf het volgende schooljaar rekening gehouden moet worden met het maximale aantal begeleiders dat met een museumles mee kan gaan. Met de scholen wordt in een brief nogmaals gecommuniceerd echt op tijd wijzigingen in de groepsgrootte aan de roostermakers door te geven.

4.5 Digitaal aanbieden lesmateriaal (prikbordblad)

Het lesmateriaal wordt digitaal aangeboden via de website van het Cultuurmenu. De directeuren/cultuurcoördinatoren ontvangen aan het begin van ieder nieuw schooljaar bericht (zowel digitaal als per post) waar het lesmateriaal te downloaden is. Daarbij het verzoek om alle leerkrachten hierover

te informeren. Dit blijft altijd een punt van aandacht en daarom wordt ook nog een 'prikbordblad' meegestuurd. Dit is een informatieblad opgezet door het Projectenbureau Haagse Musea voor in de lerarenkamer op de scholen. Hierop staat alle informatie over het Cultuurmenu en geeft op deze manier inzicht aan alle leerkrachten op de desbetreffende school over het Cultuurmenu.

4.6 Over de inhoud van de cultuurmenules

Resultaten uit de enquêteformulieren over het schooljaar 2014-2015 ingevuld door 240 leerkrachten:

Hoe beoordeelt u het voorbereidend en verwerkend lesmateriaal (te vinden op de website) van het Cultuurmenu?		
Aantal respondenten	Antwoord	%
10	Zeer goed	4,17
122	Goed	50,83
62	Voldoende	25,83
11	Onvoldoende	4,58
35	Geen mening	14,58
0	Geen antwoord	0,00

Wat vindt u van de didactische werkvorm van de les?		
Aantal respondenten	Antwoord	%
64	Zeer goed	26,67
111	Goed	46,25
51	Voldoende	21,25
11	Onvoldoende	5,58
3	Geen mening	1,25
0	Geen antwoord	0,00

Sluit de cultuurmenules aan bij vakken die gedurende het schooljaar worden gegeven?		
Aantal respondenten	Antwoord	%
22	Zeer goed	9,17
98	Goed	40,83
98	Voldoende	40,83
15	Onvoldoende	6,25
7	Geen mening	2,92
0	Geen antwoord	0,00

Is de doelstelling van deze cultuurmenules behaald?		
Aantal respondenten	Antwoord	%
31	Zeer goed	12,92
134	Goed	55,83
61	Voldoende	25,42
9	Onvoldoende	3,75
5	Geen mening	2,08
0	Geen antwoord	0,00

In het Cultuurmenu is de leerlijn 'Kennismaken met cultureel erfgoed' opgenomen, zijn de tussendoelen van deze gevolgde cultuurmenules voor uw groep behaald?		
Aantal respondenten	Antwoord	%
25	Zeer goed	10,42
108	Goed	45,00
81	Voldoende	33,75
9	Onvoldoende	3,75
5	Geen mening	7,08
0	Geen antwoord	0,00

Hoe enthousiast deden de kinderen mee met de les?		
Aantal respondenten	Antwoord	%
159	Ze waren heel enthousiast	66,25
79	Ze waren enthousiast	32,92
2	Ze waren niet enthousiast	0,83
0	Geen antwoord	0,00

Hoe hebben de kinderen de inhoud van de museumles begrepen?		
Aantal respondenten	Antwoord	%
65	Zeer goed	27,08
114	Goed	47,50
53	Voldoende	22,08
8	Onvoldoende	3,34
0	Geen mening	0,00
0	Geen antwoord	0,00

Alle resultaten zijn op te vragen bij secretariaat@projectenbureauhm.nl

5 Toekomst Cultuurmenu

5.1 Doelstellingen Cultuurmenu

De leerling ervaart door het volgen van de cultuurmenules, dat een erfgoedinstelling een plek is waar:

- mensen elkaar kunnen ontmoeten;
- je ervaringen kunt uitwisselen;
- kunt nadenken en met elkaar in gesprek gaan over maatschappelijk relevante kwesties;
- je vragen mag stellen en kritisch mag zijn;
- je uitgedaagd wordt om creatief te denken;
- mogelijkheden zijn tot discussie en reflectie.

De erfgoedinstellingen die meedoen aan het Cultuurmenu willen ook bereiken dat leerlingen:

- de verscheidenheid en rijkdom van het cultureel erfgoed binnen hun eigen stad en leefomgeving waarnemen en beleven;
- door het volgen van de cultuurmenules geïnspireerd raken en enthousiast worden, zodat ze zich op cultureel gebied verder kunnen ontwikkelen;
- ontdekken dat erfgoedinstellingen centra zijn waar ze ook de boeiende, leuke en plezierige kanten van kunst en cultuur kunnen ontdekken en beleven;
- op bijzondere locaties komen waar ze merken dat de verhalen en feiten van een collectie met die plek verbonden zijn, maar ook met hun eigen kennis en ervaringen.
- vaker in schoolverband naar een erfgoedinstelling gaan en hiermee een kans krijgen die ze van huis uit niet altijd wordt aangeboden. Veel kinderen komen zelfs de wijk waar ze wonen niet uit;
- echte ervaringen krijgen, oog in oog staan in een erfgoedinstelling met kunst en erfgoedvoorwerpen en de verhalen die hier bij horen geeft leerlingen een waardevolle ervaring. Dit is een andere ervaring dan bijvoorbeeld het waarnemen van kunst en cultuurinformatie via een digibord op school.

Tot slot willen we bereiken dat wij als erfgoedinstellingen structureel samenwerken met de scholen, zodat het inhoudelijk programma van het Cultuurmenu blijft aansluiten op het schoolcurriculum en bij de vakken die op school behandeld worden.

De doelstellingen worden ieder jaar geactualiseerd. Zo zal in de nabije toekomst filosoferen met kinderen met kunst en cultuur een accent binnen de cultuurmenules krijgen.

5.2 De twee menu's, nieuwe cultuurmenulesen 2014-2015 en verder

In het schooljaar 2014-2015 werd zoals altijd gewerkt met twee menu's, maar er vond binnen de menu's een verschuiving plaats omdat de meeste deelnemende erfgoedinstellingen een nieuwe les voor een andere groep hadden gemaakt. De volgende twee schooljaren wordt in ieder geval met deze menu-samenstelling verder gewerkt (vaker wisselen houdt o.a. in dat leerlingen in een volgend schooljaar naar dezelfde erfgoedinstelling kunnen gaan en de erfgoedinstellingen investeren veel in het ontwikkelen van een cultuurmenules).

5.3 Verdieping van leerlijn 'Kennismaken met cultureel erfgoed'

Vanaf de eerste start van het Cultuurmenu, meer dan tien jaar geleden, is de doorgaande leerlijn opgenomen 'Kennismaken met cultureel erfgoed'. Deze doorgaande leerlijn wordt de komende jaren in samenspraak met de deelnemende scholen verbeterd en verder uitgebreid.

Voor 2014 en volgende jaren is een richtlijn samengesteld door het Projectenbureau Haagse Musea en leden van de Werkgroep Educatie voor de verdere ontwikkeling/opzet van deze leerlijn. Met ingang van het schooljaar 2014-2015 worden binnen de twee menu's die aan de scholen worden aangeboden nieuwe cultuurmenulesen gemaakt en bij het maken van de lessen worden de aanpassingen voor de leerlijn opgevolgd.

Binnen de twee Cultuurmenu's wordt in iedere les het vak Kunstzinnige oriëntatie met in ieder geval het bijbehorende kerndoel 56 opgenomen. Per groep zijn kernbegrippen en tussendoelen geformuleerd om dit einddoel te halen. Deze kernbegrippen en tussendoelen worden opgenomen in de cultuurmenulesen en ook in het verwerkende en voorbereidende lesmateriaal.

5.4 De gelaagdheid in de cultuurmenulesen nog even op een rij:

Iedere cultuurmenules is samengesteld met:

- de input die de scholen hebben gegeven naar aanleiding van de evaluaties, klankbordvergadering en apart belegde bijeenkomsten;
- de eigen missie van iedere deelnemende erfgoedinstelling, het verhaal (over de collectie) dat centraal staat in de cultuurmenules;
- een lesdoel;
- aansluiting bij diverse schoolvakken en kerndoelen;
- het gezamenlijk Cultuurmenu-einddoel de leerlijn 'Kennismaken met cultureel erfgoed' dat als volgt is geformuleerd: 'Met het Cultuurmenu willen we bereiken dat kerndoel 56 van het vak Kunstzinnige oriëntatie wordt behaald'. Omschrijving kerndoel 56: de leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed.

De opzet van de leerlijn is tijdens het lopende schooljaar 2014-2015 geëvalueerd door de scholen, zij kunnen het digitale evaluatieformulier op de website



invullen. Tevens onderzochten de educatiemedewerkers die betrokken zijn bij de cultuurmenulessen (de Werkgroep Educatie) ook of de leerlijn voldoet. Dit deden ze door bij elkaar lessen te volgen en een format in te vullen. De projectleider Sandra Bal en Geerteke van der Kallen (werkgroep lid en medewerker van diverse musea) volgden alle lessen van een heel menu. In het overleg van de Werkgroep Educatie werd vervolgens het verloop van de leerlijn geëvalueerd en bijgesteld voor het schooljaar 2015-2016.

Door het volgen van een heel menu verwerven de leerlingen gedurende hun basisschoolperiode kennis over de diversiteit aan erfgoedsoorten en cultureel erfgoed.

5.5 Vakken en bijbehorende kerndoelen waar cultuurmenulessen op aansluiten

Naast 'Kunstzinnige oriëntatie' ligt er ook een accent op het vak Nederlands met keuze uit bijbehorende kerndoelen (1 t/m 12). Andere vakken worden optioneel opgenomen in de cultuurmenulessen omdat binnen het Cultuurmenu een grote diversiteit vertegenwoordigd is van soorten erfgoedinstellingen: kunst-historisch, natuurhistorisch, media en cultuur, historisch, wereldoriëntatie etc. Vaak zijn kerndoelen 54 en 55 van kunstzinnige oriëntatie van toepassing maar ook andere vakken met bijbehorende kerndoelen zijn van toepassing, zoals 'Oriëntatie op jezelf en de wereld' met bijbehorende kerndoelen 34 t/m 39 (mens en samenleving, natuur en techniek, ruimte en tijd). Verder staat het iedere erfgoedinstelling vrij bij het maken/geven van de cultuurmenulessen om andere vakken te integreren, b.v. bewegingsonderwijs, rekenen of wiskunde met bijbehorende kerndoelen.

5.6 Montessorischolen

Vanaf het schooljaar 2014-2015 blijft er voor de Montessorischolen wel een speciaal aanbod staan, maar de lessen voor de Montessorischolen worden binnen het reguliere systeem van het Cultuurmenu aangeboden. Alle erfgoedinstellingen zijn inmiddels in staat voor de samengestelde groepen (onder-, midden- en bovenbouw) lessen aan te bieden. Voor de Montessorischolen houdt dit in dat er steeds per school drie erfgoedinstellingen de lessen aanbieden binnen het bestaande menu, volgens dit systeem is een betere verdeling van de lessen onder de erfgoedinstellingen mogelijk.

5.7 Uitbreiding naar voortgezet onderwijs

In 2015 werd onderzocht of het mogelijk is om de eerste drie klassen van het voortgezet onderwijs op te nemen in het Cultuurmenu. Onder de scholen van het voortgezet onderwijs is een enquête gehouden en er zijn gesprekken gevoerd. Veertien scholen hebben aangegeven interesse te hebben. Tevens is

een enquête gehouden bij de musea. Het onderzoek loopt nog, naar verwachting zal er in het schooljaar 2016-2017 een pilot uitgevoerd gaan worden. Het onderzoek is mogelijk gemaakt door sponsoring van BAB VIOS Touringcars uit Wateringen.

5.8 CultuurSchakel en Cultuurmenu

CultuurSchakel is het onafhankelijke kenniscentrum en de culturele bemiddelingsorganisatie voor cultuuronderwijs en amateurkunst in Den Haag en houdt zich onder andere bezig met het opzetten van leerlijnen in Den Haag (o.a. leerlijnen erfgoed, muziek, theater, literatuur, media, dans, beeldend). Dit wordt gefinancierd door het Fonds voor Cultuurparticipatie en de Gemeente Den Haag. CultuurSchakel heeft de Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea gevraagd te onderzoeken of het mogelijk is om het Cultuurmenu (of een Cultuurmenu extra) te laten aansluiten op de leerlijn erfgoed (en eventueel in tweede instantie op de leerlijnen media en beeldend). Besprekingen hierover zijn gaande.



Colofon

Uitgave van

Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea

Stadhouderslaan 37

2517 HV Den Haag

Postbus 30313

2500 GH Den Haag

T. 070 338 14 58

Tekst: Sandra Bal, hoofd Projectenbureau Haagse Musea

Redactie: Bestuur Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea,
Projectenbureau Haagse Musea

Fotografie: Haagse Musea/archieven

Ontwerp: Eindeloos, Vivienne van Leeuwen

Illustraties: Josje van Koppen (pag. 4, 13 en 15)

Oplage: 150

Datum: maart 2016

Met dank aan:



Financiering onderzoek Cultuurmenu voor voortgezet onderwijs in Den Haag





Escher in Het Paleis
Lange Voorhout 74
2514 EH Den Haag
070-4277729 | (Brenda Breeuwsmā)
bbreeuwsmā@escherinhetpaleis.nl
www.escherinhetpaleis.nl

Gemeente Den Haag



Afdeling Monumentenzorg en Welstand
Spui 70
2511 BT Den Haag
070-3534083 (Elise Mutter)
monumentenzorg@denhaag.nl

Dienst Stadsbeheer, afdeling Archeologie & Natuur- en Milieu educatie
Prins Hendrikstraat 39
2518 HH Den Haag
070-3536639 | (Corien Bakker)
corien.bakker@denhaag.nl
www.denhaag.nl/archeologie

Haags Gemeentearchief
Spui 70
2511 BT Den Haag
070-3537041 | (Sanderijn Schuur)
sanderijn.schuur@denhaag.nl
www.gemeentearchief.denhaag.nl



Gemeentemuseum Den Haag
Stadhouderslaan 41
2517 HV Den Haag
070-3381120 | (Marieke van Dijk)
educatie@gemeentemuseum.nl
www.gemeentemuseum.nl



Haags Historisch Museum
Korte Vijverberg 7
2513 AB Den Haag
070-3123065 | (Marieke Lustig)
educatie@haagshistorischmuseum.nl
www.haagshistorischmuseum.nl



Humanity House
Prinsegracht 8
2512 GA Den Haag
070-3100053 | (Jolijn Fortmann)
educatie@humanityhouse.org
www.humanityhouse.org



Kinderboekenmuseum
Prins Willem-Alexanderhof 5
2595 BE DEN HAAG
070-3339631 | (Jessica Brul)
info@kinderboekenmuseum.nl
www.kinderboekenmuseum.nl



Louwman Museum
Leidsestraatweg 57
2594 BB Den Haag
070-3047372 | (Debby van Rijswijk)
d.vanrijswijk@louwmanmuseum.nl
www.louwmanmuseum.nl



Mauritshuis
Plein 29
2511 CS Den Haag
070-3023436 | (Jacqueline de Wit)
educatie@mauritshuis.nl
www.mauritshuis.nl



De Mesdag Collectie
Laan van Meerdervoort 7f
2517 AB Den Haag
Tel. 070 362 14 34
educatie@demesdagcollectie.nl



Museon
Stadhouderslaan 37
2517 HV Den Haag
070-3381463 | (Marjolijn Janssen)
educatie@ museon.nl
www.museon.nl



Museum de Gevangenpoort
Buitenhof 33
2513 AH Den Haag
070-3460861 | (Wilma Mekking)
info@gevangenpoort.nl
www.gevangenpoort.nl



Museum Meermanno
Prinsessegracht 30
2514 AP Den Haag
070-3462700 | (Winnifred Dijkstra)
dijkstra@meermanno.nl
www.meermanno.nl



Museum Beelden aan Zee
Harteveltstraat 1/boulevard
2586 EL Scheveningen
070-3589076 | (Maartje van der Weerd)
educatie@beeldenaanzee.nl
www.beeldenaanzee.nl



Muzee Scheveningen
Neptunusstraat 92
2586 GT Scheveningen
070-3500830 | (Patty Dempser)
p.dempser@muzee.nl
www.muzee.nl



Nationaal Archief
Prins Willem-Alexanderhof 20
2595 BE Den Haag
06-55267929 | (Ellen Loozen)
educatie@nationaalarchief.nl
www.gahetna.nl



Panorama Mesdag
Zeestraat 65
2518 AA Den Haag
070-3106665 | (Marije Beckers)
info@panorama-mesdag.com
www.panorama-mesdag.nl

